

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน

อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation : FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nation Environment Programme : UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ร่วมกับกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-3
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพะเยา	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ปี 2567	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ปี 2567	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ปี 2567	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-9
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนาร่องตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-10

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	2-2
2-2	สมุดลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพะเยา	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	2-8
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรรม ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ปี 2567	2-11
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	6-6
7-1	แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตร และสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

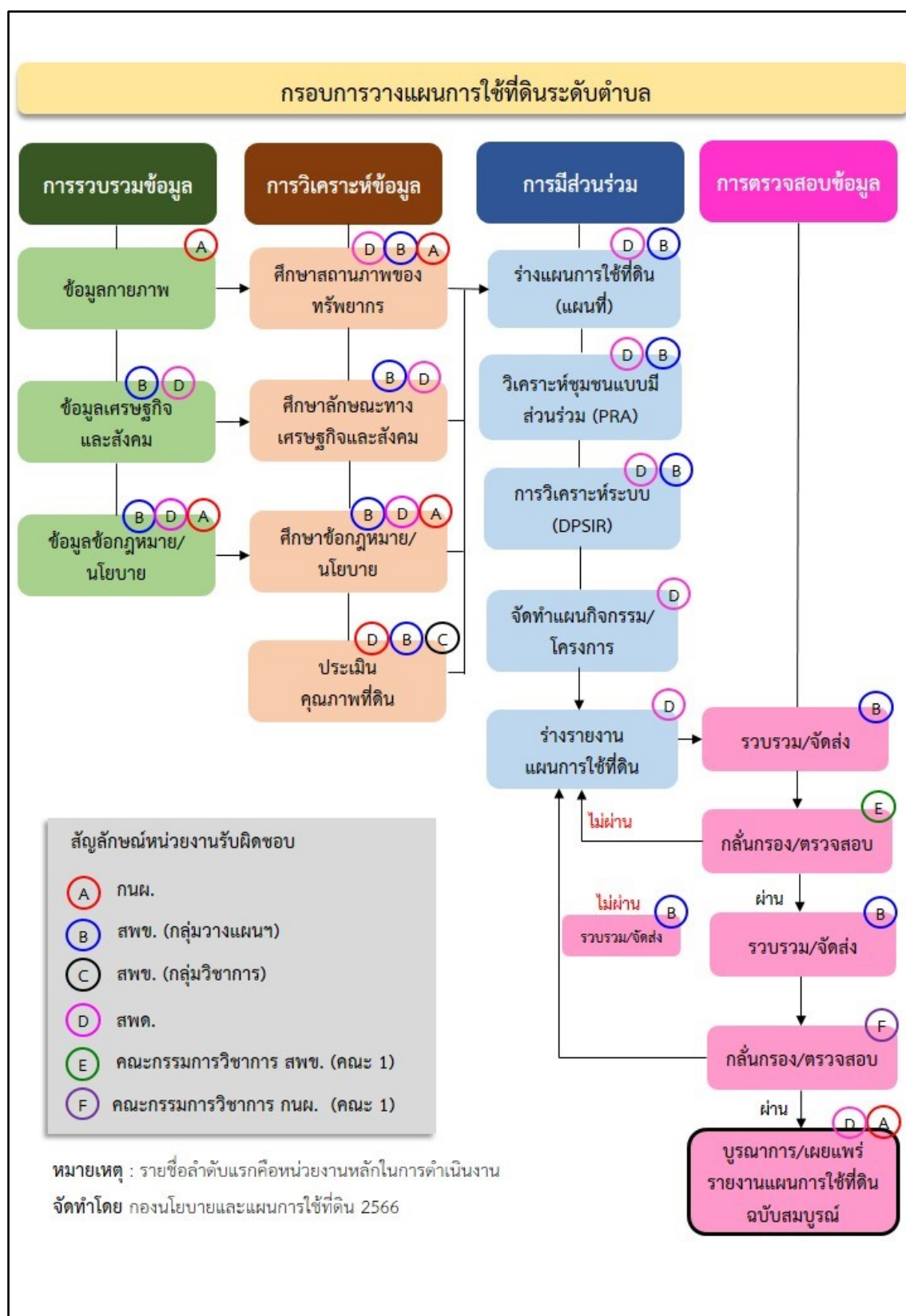

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ตำบลน่าอยู่ เข้มแข็ง ประชาชนอยู่ดีมีสุข” (เทศบาลตำบลเมืองปาน, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

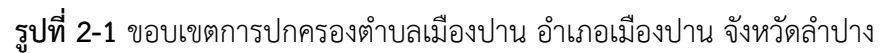
ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ทางทิศตอนกลางของอำเภอเมืองปาน มีพื้นที่ประมาณ 132.41 ตารางกิโลเมตร หรือ 82,757 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลแม่สุก ตำบลวิเชตนคร อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลออนเหนือ ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งโป่ง	หมู่ที่ 6 บ้านดอนชัย
หมู่ที่ 2 บ้านดอนแก้ว	หมู่ที่ 7 บ้านสบปาน
หมู่ที่ 3 บ้านน้ำจ้ำ	หมู่ที่ 8 บ้านน้ำโจ้
หมู่ที่ 4 บ้านแพะ	หมู่ที่ 9 บ้านหลวงเมืองปาน
หมู่ที่ 5 บ้านปางอ้าย	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ 200-400 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ทิศเหนือมีน้ำแม่กวมไหลผ่านเป็นทางน้ำสายหลัก และมีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น น้ำแม่ปาน น้ำแม่กะ น้ำแม่มอญ ห้วยน้ำริน ห้วยแม่เมะ ห้วยแม่ตวม ห้วยหลวง ห้วยเกียง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 พบว่า ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 25.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.7 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 14.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,199.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 116 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 216.9 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดพะเยา ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

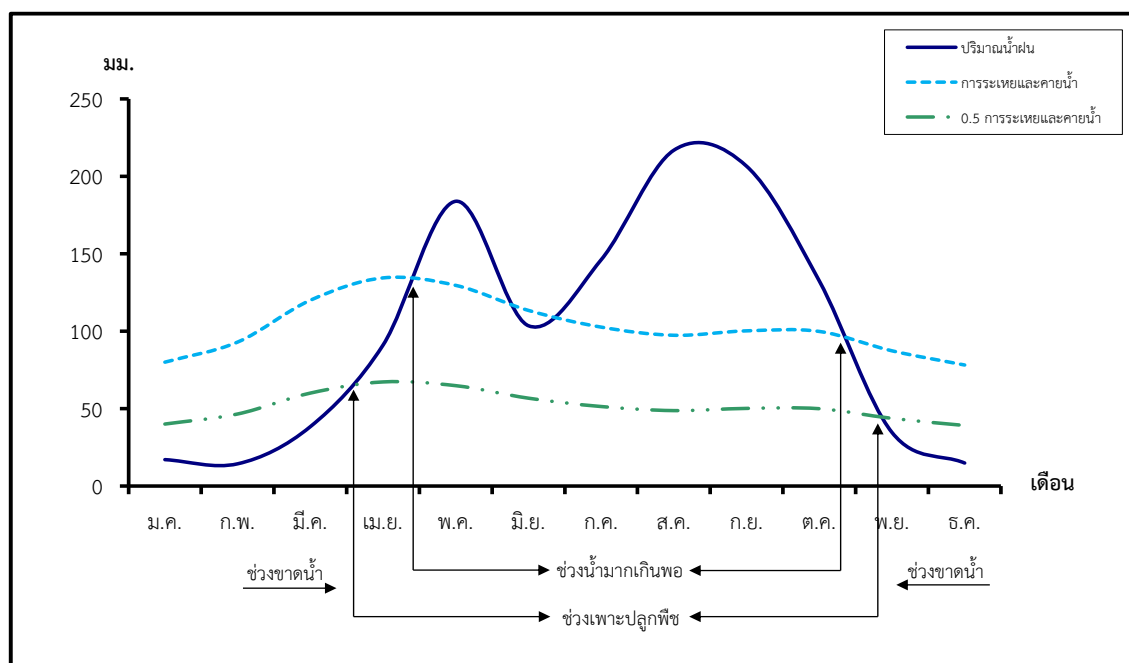
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพะเยา¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	14.4	29.6	20.9	76.0	17.0	2.1	80.0	16.5
ก.พ.	15.9	32.3	23.2	67.0	14.3	1.6	93.0	14.0
มี.ค.	19.6	34.8	26.5	62.0	38.3	3.7	120.0	36.0
เม.ย.	22.9	35.7	28.5	65.0	91.0	8.2	134.4	77.8
พ.ค.	23.7	34.0	28.0	75.0	183.9	15.2	129.6	129.8
มิ.ย.	24.1	33.1	27.9	77.0	103.5	14.0	113.4	86.4
ก.ค.	23.8	32.1	27.3	81.0	146.1	17.6	102.6	111.9
ส.ค.	23.6	31.5	26.9	83.0	216.9	19.5	97.3	141.6
ก.ย.	23.2	31.7	26.6	84.0	206.6	17.0	100.2	138.3
ต.ค.	21.9	31.3	25.6	84.0	132.5	11.0	99.8	104.4
พ.ย.	18.7	30.3	23.5	81.0	34.6	4.1	87.3	32.7
ธ.ค.	15.3	28.6	20.9	80.0	14.8	2.0	78.1	14.4
เฉลี่ย	20.6	32.1	25.5	76.3	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,199.5	116.0	1,235.7	903.8

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพะเยา

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,371 ไร่ หรือร้อยละ 4.07 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 5,686 ไร่ หรือร้อยละ 6.87 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 1,928 ไร่ หรือร้อยละ 2.33 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาร้าง
- 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 2,796 ไร่ หรือร้อยละ 3.38 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย ไร่ร้าง
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 602 ไร่ หรือร้อยละ 0.72 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สัก ยางพารา ยูคาลิปตัส

- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 324 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง ลำไย แก้ว
- 5) พืชสวน มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก
- 6) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 4 ไร่ ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

2.5.3 พื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 73,285 ไร่ หรือร้อยละ 88.56 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรกร้าง

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 306 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 109 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,371	4.07
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	1,565	1.89
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,608	1.94
U202	หมู่บ้านชาวไทยภูเขา	139	0.17
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	10	0.01
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	13	0.02
U603	สุสาน ป่าช้า	33	0.04
U605	สถานีบริการน้ำมัน	3	-
A	พื้นที่เกษตรกรรม	5,686	6.87
A101	นาข้าว	1,928	2.33
A200	ไร่ร้าง	299	0.36
A201	พืชไร่ผสม	39	0.05
A202	ข้าวโพด	1,656	2.00
A203	อ้อย	736	0.89
A204	มันสำปะหลัง	66	0.08
A302	ยางพารา	129	0.16
A304	ยูคาลิปตัส	36	0.04
A305	สั้ก	434	0.52
A318	จามจุรี	3	-
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	5	0.01
A404	เงาะ	6	0.01

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

A407	มะม่วง	131	0.16
A411	กล้วย	53	0.06

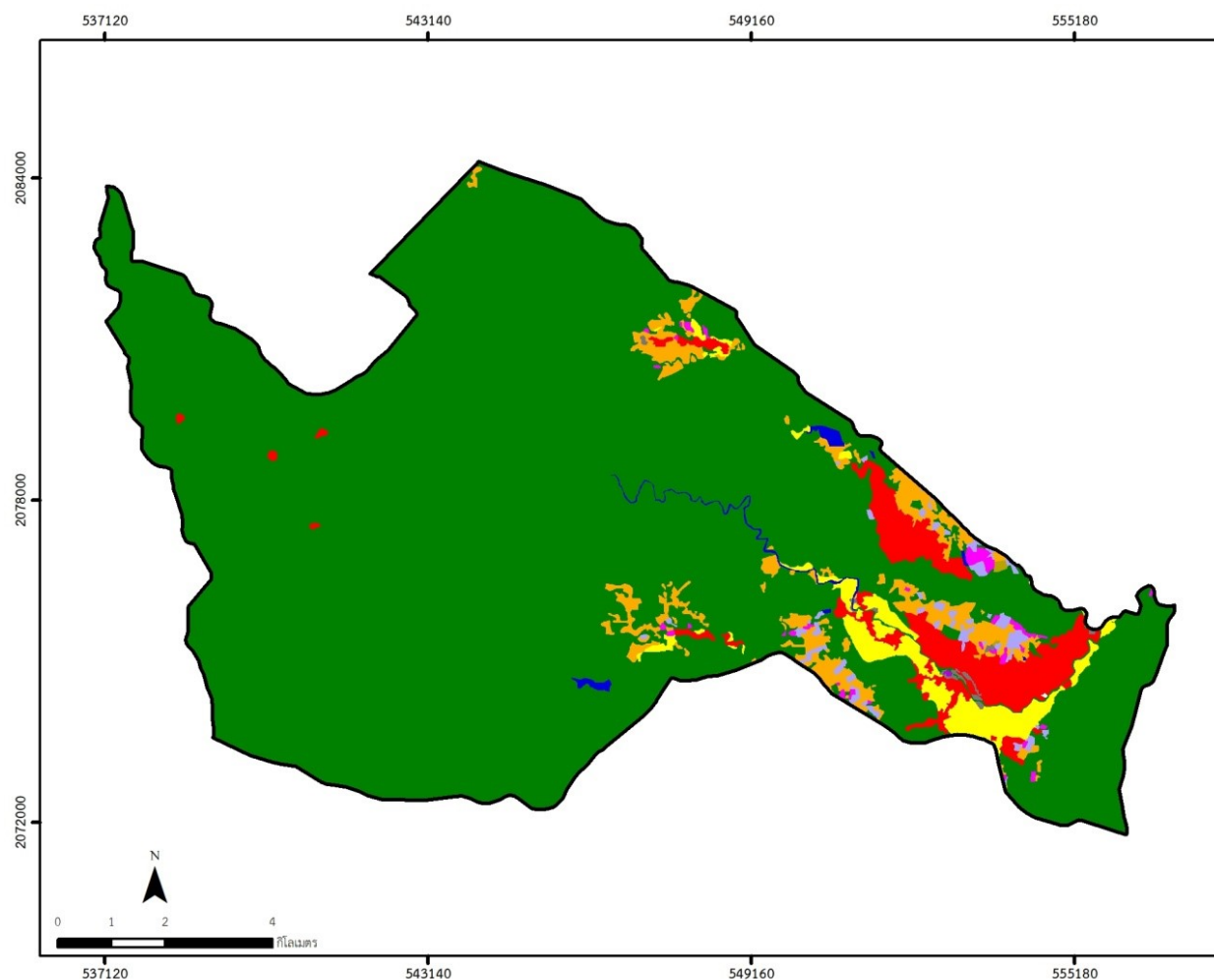
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A413	ลำไย	129	0.16
A502	พืชผัก	32	0.04
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	4	-
F	พื้นที่ป่าไม้	73,285	88.56
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	33,064	39.95
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	138	0.17
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	40,083	48.44
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	109	0.13
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	101	0.12
M201	พื้นที่ลุ่ม	8	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	306	0.37
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	137	0.17
W201	อ่างเก็บน้ำ	159	0.19
W202	บ่อน้ำในไร่นา	10	0.01
ผลรวมทั้งหมด		82,757	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน		
ต.เมืองปาน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง		
คำอธิบายสัญลักษณ์		
ขอบเขตตำบล		
ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,371	4.07
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,371	4.07
พื้นที่เกษตรกรรม	5,686	6.87
พื้นที่นา	1,928	2.33
ไร่	2,796	3.38
ไม้ยืนต้น	602	0.72
ไม้ผล	324	0.40
พืชสวน	32	0.04
พืชไร่และพืชไร่และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	4	-
พื้นที่ป่าไม้	73,285	88.56
พื้นที่ป่าไม้	73,285	88.56
พื้นที่แหล่งน้ำ	306	0.37
พื้นที่แหล่งน้ำ	306	0.37
พื้นที่เปิดเตล็ด	109	0.13
พื้นที่ชุ่มน้ำ	8	0.01
พืชไร่และพืชไร่และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	101	0.12
ผลรวมทั้งหมด	82,757	100.00

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2567

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ที่มา: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567)

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลเมืองปาน มีประชากรรวม 5,015 คน แยกเป็นชาย 2,436 คน เป็นหญิง 2,579 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 38 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,171 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,024 ครัวเรือน หรือร้อยละ 47.17 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,147 ครัวเรือน หรือร้อยละ 52.83 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลเมืองปาน	2,171	2,436	2,579	5,015
หมู่ที่ 0 เมืองปาน	1	34	17	51
หมู่ที่ 1 หุ่งโป่ง	368	450	473	923
หมู่ที่ 2 ดอนแก้ว	333	451	463	914
หมู่ที่ 3 น้ำจាំ	282	282	294	576
หมู่ที่ 4 แพะ	515	466	509	975
หมู่ที่ 5 ปางอ้าย	90	136	130	266
หมู่ที่ 6 ดอนชัย	96	104	104	208
หมู่ที่ 7 สบปาน	214	200	234	434
หมู่ที่ 8 น้ำโจ้	101	97	99	196
หมู่ที่ 9 หลวงเมืองปาน	171	216	256	472

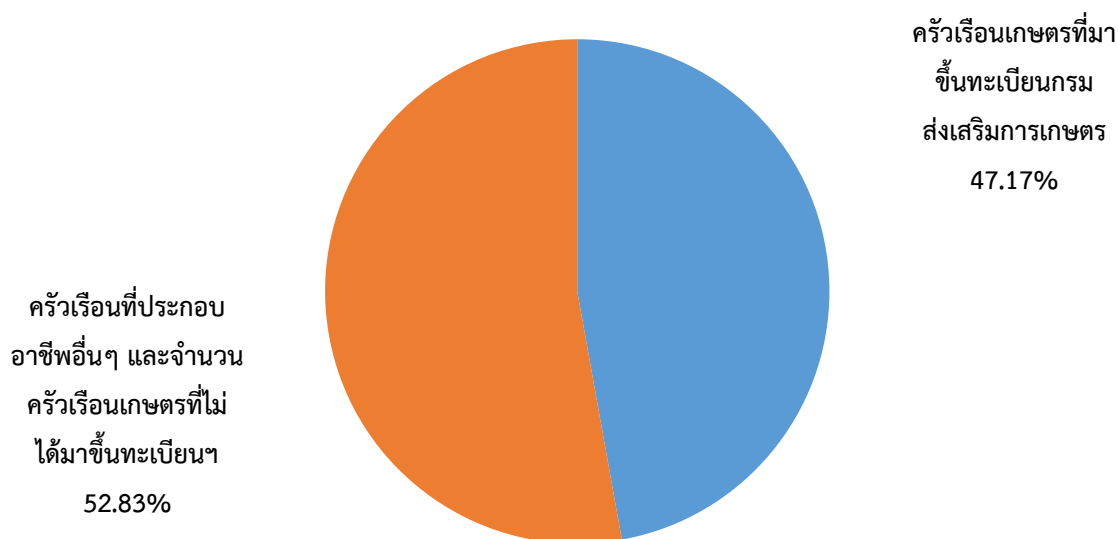
ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,171	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,024	47.17
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน	1,147	52.83

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

2.6.2 การถือครองที่ดิน

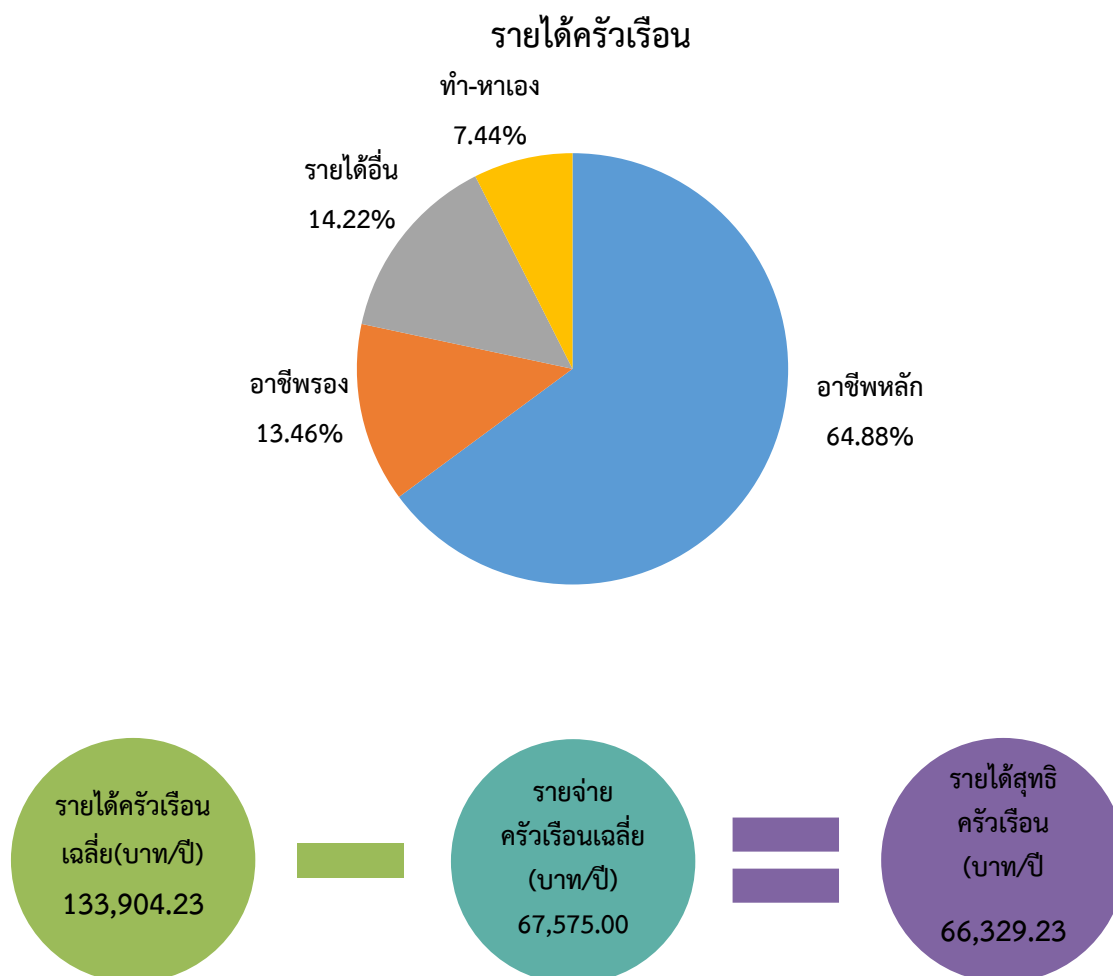
ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 82,757 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,171 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 38.12 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีเนื้อที่เกษตรกรรม 5,686 ไร่ หรือร้อยละ 6.87 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 5.55 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา และปลูกพืชไร่ โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,024 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (ขงกรมการพัฒนาชุมชนปี 2567) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 133,904.23 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 54,564.75 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 67,575.00 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 27,536.19 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 66,329.23 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 27,028.56 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

รูปที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ปี 2567

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลเมืองปาน	86,885.09	18,022.60	19,034.55	9,961.99	133,904.23	54,564.75	67,575.00	27,536.19
หมู่ที่ 1 หุ่งโป่ง	89,524.31	18,651.04	33,001.74	15,913.19	157,090.28	52,122.12	114,456.94	37,976.50
หมู่ที่ 2 ดอนแก้ว	92,608.86	17,466.42	11,228.78	6,797.05	128,101.11	54,669.92	58,824.72	25,104.72
หมู่ที่ 3 น้ำจำ	49,995.27	23,836.69	18,648.52	15,847.34	108,327.81	44,220.77	37,891.54	15,467.80
หมู่ที่ 4 แพะ	108,881.92	15,504.11	10,523.97	7,020.55	141,930.55	57,882.29	60,291.10	24,587.99
หมู่ที่ 5 ปางอ้าย	100,203.70	13,740.74	10,305.56	6,666.67	130,916.67	54,802.33	46,688.89	19,544.19
หมู่ที่ 6 ดอนชัย	58,478.26	31,089.86	34,115.94	16,866.67	140,550.72	51,585.11	36,738.41	13,483.78
หมู่ที่ 7 สบปาน	89,531.75	12,142.86	8,658.73	5,547.62	115,880.95	56,813.23	58,134.92	28,501.95
หมู่ที่ 8 น้ำไ้	42,436.36	21,163.64	26,872.73	17,872.73	108,345.45	54,172.73	46,674.55	23,337.27
หมู่ที่ 9 หลวงเมืองปาน	93,813.01	14,934.96	26,759.35	455.28	135,962.60	71,467.52	80,642.28	42,388.89

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดอยพระบาท เนื้อที่ 2,906 ไร่
- (2) เขตพื้นที่เตรียมการการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้ เนื้อที่ 36 ไร่
- (3) เขตอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน เนื้อที่ 56,677 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 70,600 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 5,726 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 55,905 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 5,087 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 10,500 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 5,226 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 6,039 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลเมืองปาน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,199.5 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลเมืองปาน มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่กวม น้ำแม่กะ น้ำแม่ปาน น้ำแม่มอญ น้ำแม่ฮะ ห้วยก้อมยาว ห้วยกำ ห้วยเกียง ห้วยตะวัน ห้วยน้ำริน ห้วยบ้านยาง ห้วยปางนอก ห้วยป่าไร่ ห้วยปู่ยักซ์ ห้วยผาแดง ห้วยแม่ตวม ห้วยแม่ปาน ห้วยแม่แมะ ห้วยแม่ฮะ ห้วยหลวง และห้วยเหี้ย

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลเมืองปาน มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 17 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 11 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Sai-fl-sIA ดินสันทรายที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,839 ไร่ หรือร้อยละ 4.64 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 10 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA ชุดดินเชิงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 196 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Ly-slC ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Mr-slC ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 175 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gslD ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 546 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gslE ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 328 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Sp-fl-sIB ดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 760 ไร่ หรือร้อยละ 0.92 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Sp-fl-sIC ดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,634 ไร่ หรือร้อยละ 4.39 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Sp-gm,fl-sIA/b ดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันนา มีเนื้อที่ 447 ไร่ หรือร้อยละ 0.54 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gsIC ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 68 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gsIE ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,750 ไร่ หรือร้อยละ 6.95 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 66,967 ไร่ หรือร้อยละ 80.92 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 6,867 ไร่ หรือร้อยละ 8.29 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินท่ายาง (Ty) และชุดดินแมร์ม (Mr)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Cm-lsA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-7.0	<2	-	196	0.24
Ly-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	47	0.06
Mr-gsID	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	240	0.29
Mr-gsID*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	306	0.37
Mr-gsIE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	227	0.27
Mr-gsIE*	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	101	0.12
Mr-slC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	175	0.21
Sai-fl-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	3,839	4.64
Sp-fl-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	496	0.60
Sp-fl-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	264	0.32
Sp-fl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	412	0.50
Sp-fl-slC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,222	3.89
Sp-gm,fl-sIA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	447	0.54
Ty-gsIC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	68	0.08
Ty-gsIE	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	5,750	6.95
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	66,967	80.92
รวมทั้งหมด											82,757	100.00

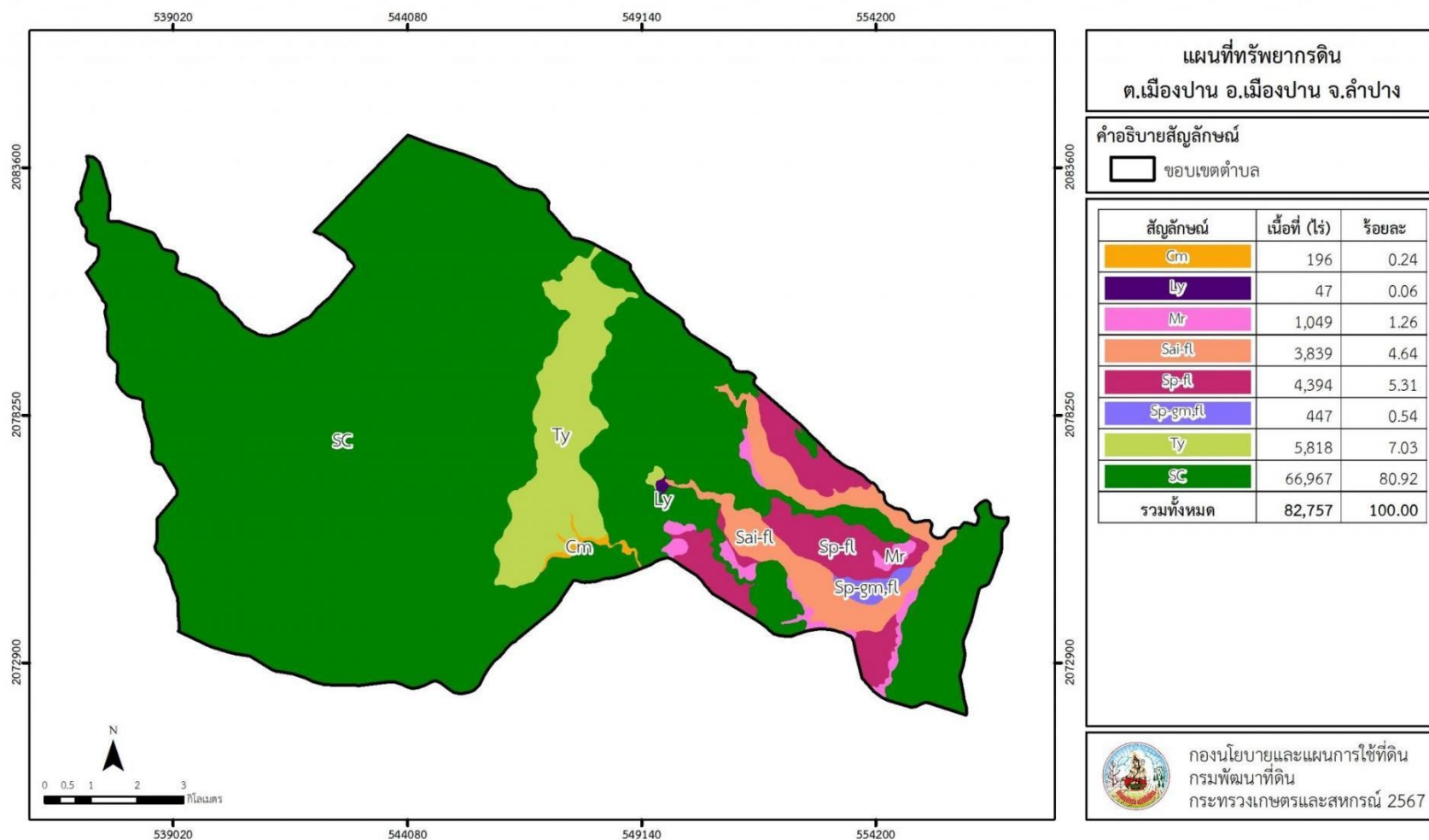
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
ที่มา : กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2567)

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลเมืองปาน คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ตำบลเมืองปาน มีความต้องการ 2 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 2 ประการ คือ

- 1.1) ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) การใช้ปุ๋ยเคมีในกระบวนการผลิตโดยขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) การปลูกพืชตลอดทั้งปี
- 2.3) โรคและแมลงระบาด

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ

- 4.1) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนสูง
- 4.2) รายได้น้อย
- 4.3) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- การจัดการน้ำ
- ปรับปรุงบำรุงดิน

- ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

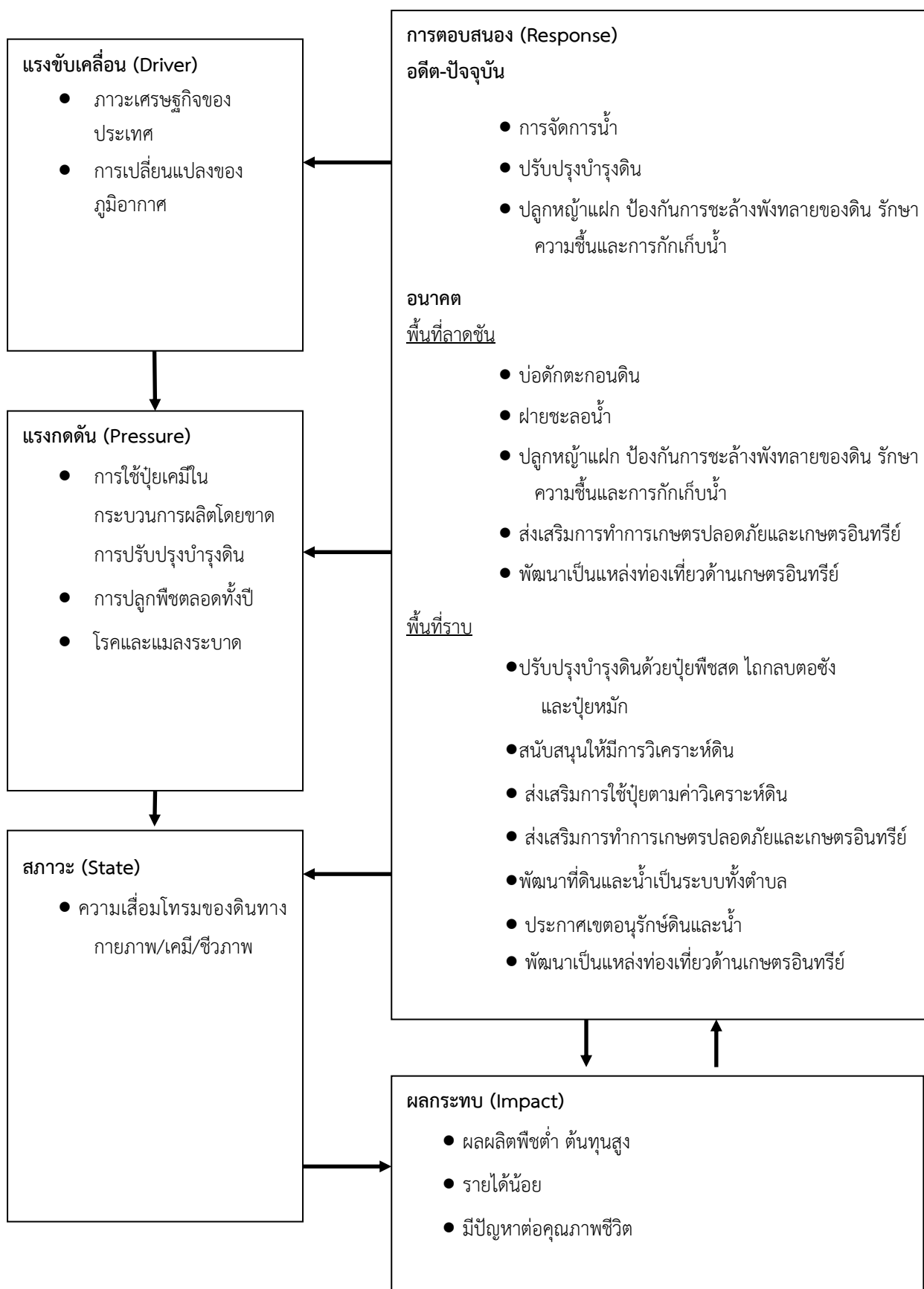
อนาคต

พื้นที่ลาดชัน

- พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านเกษตรอินทรีย์
- ส่งเสริมการทำการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
- บ่อตกตะกอน
- ฝายชะลอน้ำ
- ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

พื้นที่ราบ

- ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ไกลบตอซัง และปุ๋ยหมัก
- สนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ดิน
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- ส่งเสริมการทำการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
- พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านเกษตรอินทรีย์
- พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พันธุ์ข้าวที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข้าวเหนียวพันธุ์สันป่าตอง 1 ข้าวหอมมะลิ 105 และข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6

2) ข้าวนาปรัง เกษตรกรบางรายจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยปลูกระหว่างเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูกได้แก่ สันป่าตอง 1

2) พืชหลังนา เกษตรกรจะปลูกพืชหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วลิสง

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ กล้วย เงาะ

(รูปที่ 4-2)

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
ระบบ เกษตร													
นาข้าว	ข้าวนาปรัง						ข้าวนาปี						
	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์, ถั่วลิสง												
พืชไร่							ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						
	มันสำปะหลัง												
ไม้ผล ไม้ยืนต้น	ยางพารา, สัก, กล้วย, เงาะ												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด
Cm-lsA	S3o	S2n
Ly-slC	S3ewo	S2erns
Mr-gslD	N	S3er
Mr-gslD	N	S3er
Mr-gslE	N	N
Mr-gslE	N	N
Mr-slC	S3ewo	S3r
Sai-fl-slA	S2n	S3o
Sp-fl-slB	S3o	S2ns
Sp-fl-slB	S3o	S2n
Sp-fl-slC	S3ewo	S2ens
Sp-fl-slC	S3ewo	S2en
Sp-gm,fl-slA/b	S2on	S2on
Ty-gslC	S3ewo	S3r
Ty-gslE	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการดำเนินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ ระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้ แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลแผนที่ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับ การพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทาง

เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 73,034 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 88.26 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 71,017 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 85.82 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์
- 2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม
- 3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 2,008 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.42 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่นส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 3,684 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.45 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ไม่มีระบบชลประทาน การทำการเกษตรต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก แต่ดินมีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ส่งผลให้ศักยภาพของที่ดินต่อการเพาะปลูกอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 1,587 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.93 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีเกษตรกรบางรายปลูกข้าวปีละ 2 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 198 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ กล้วย เงาะ

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 421 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.51 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 1,222 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.47 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วลิสง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เป็นเขตที่ไม่มีระบบชลประทาน การทำการเกษตรต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และมีข้อจำกัดด้านสมบัติของดินที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชหลายประการ ซึ่งการแก้ไขข้อจำกัดนั้นทำได้ยากหรือต้องลงทุนสูง เช่น ดินตื้น เนื้อดินเป็นทราย ดินบนพื้นที่ลาดชันสูง ส่งผลให้ศักยภาพของที่ดินต่อการเพาะปลูกอยู่ในระดับไม่ค่อยเหมาะสมถึงไม่เหมาะสม การใช้ที่ดินจำเป็นต้องมีมาตรการสำหรับการเพิ่มผลผลิตควบคู่ไปกับการป้องกันรักษาไม่ให้เกิดสภาพพื้นที่เกิดความเสื่อมโทรม

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 166 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

3) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตย่อย ได้แก่

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ สุกร ไก่ วัว

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,369 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.07 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,320 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 3 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 306 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 137 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 169 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 110 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,254 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.72 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขต ป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตป่าไม้	73,034	88.26
1100	1) เขตป่าไม้สมบูรณ์	71,017	85.82
1200	2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	9	0.01
1300	3) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	2,008	2.42
2	เขตเกษตรกรรม	3,684	4.45
2.1	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	3,460	4.18

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

2221	1) เขตทำนา	1,587	1.93
2222	2) เขตปลูกไม้ผล	198	0.24
2223	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	421	0.51
2224	4) เขตปลูกพืชไร่	1,222	1.47
2225	5) เขตปลูกพืชทางเลือก	32	0.03
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ		224	0.27
2310	1) เขตทำนา	166	0.20
2320	2) เขตปลูกไม้ผล	31	0.04
2330	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	27	0.03
2.3 เขตปศุสัตว์		4	0.01
2520	1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	4	0.01
3 ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง		3,369	4.07
3100	1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	3,320	0.17
3300	2) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	49	0.06
4 แหล่งน้ำ		306	0.37
4100	1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	137	0.17
4200	2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	169	0.20
5000	5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	110	0.13
6000	6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,254	2.72
รวม		82,757	100

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปานไปเสนอต่อเทศบาลตำบลเมืองปานเพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)

1.1) เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 2) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การรณรงค์เฝ้าติดตาม
- (5) การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (6) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (7) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 2) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (5) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (6) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท 2) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (5) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (6) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.4) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท 2) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้หมัก
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การถนอมรังสีไกลบต่อซัง
- (5) การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (6) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (7) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.5) เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้หมัก
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (5) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (6) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ

2.1) เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก

- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การอนุรักษ์ไถกลบตอซัง
- (5) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (6) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (7) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก
- (3) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (4) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (5) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ) มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก
- (3) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (4) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่นอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้นๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชไร่

- (1) การอบรมให้ความรู้เรื่องนวัตกรรมเกษตรสมัยใหม่ (กรมวิชาการเกษตร)
- (2) การอบรมให้ความรู้การผลิตข้าว การป้องกันกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช (กรมการข้าว)
- (3) การอบรมให้ความรู้การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช กล้วย มันสำปะหลัง และถั่วลิสง (กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินงานจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลเมืองปาน เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน ดังนั้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์ความต้องการเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

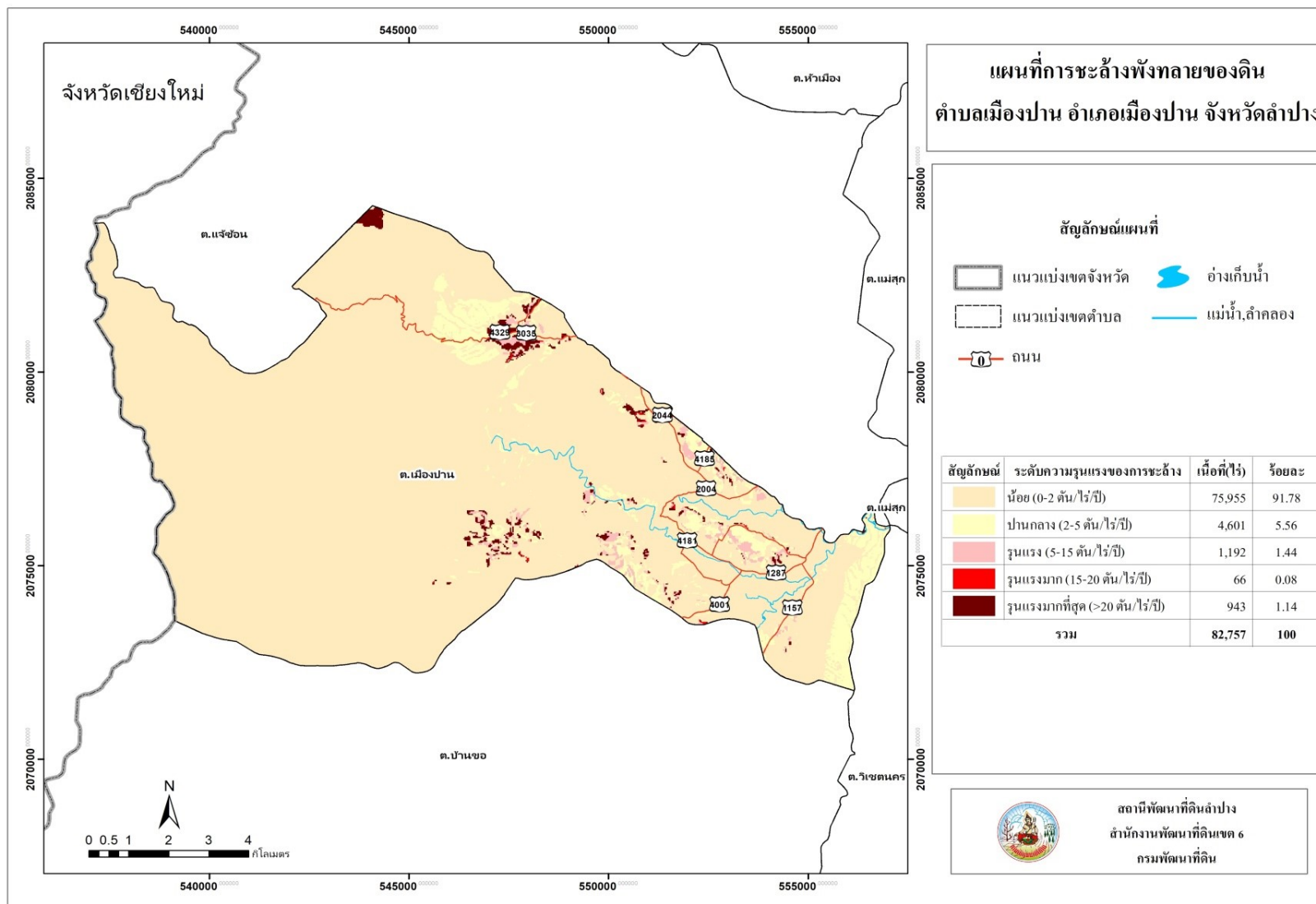

ปัญหาในภาพรวมของตำบลเมืองปาน สรุปได้ว่า มีปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาดินเสื่อมโทรมเนื่องจากการปรับปรุงบำรุงดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในประเด็นปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะหมายรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และ (3) ดินตื้น จากแผนที่การชะล้างพังทลายของดิน พบว่า ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดิน ระดับน้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี) มีพื้นที่มากถึง 75,955 ไร่ หรือร้อยละ 91.78 ของเนื้อที่ตำบล รองลงมา ระดับปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี) มีพื้นที่ 4,601 ไร่ หรือร้อยละ 5.56 ระดับรุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี) มีพื้นที่ 1,192 ไร่ หรือร้อยละ 1.44 ระดับรุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี) มีพื้นที่ 66 ไร่ หรือ ร้อยละ 0.08 และระดับรุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี) มีพื้นที่ 943 ไร่ หรือร้อยละ 1.14 ตามลำดับ การที่สภาพภูมิประเทศมีความลาดชันสูงย่อมเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินได้ง่าย และรุนแรง ผลกระทบที่ตามมาคือ หน้าดินที่ถูกชะล้างไหลลงสู่เบื้องล่างไปทับถมตามลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนตื้นเขิน ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามศักยภาพที่ควรจะเป็น จึงเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำ ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ การใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานย่อมส่งผลให้สมบัติของดินมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพและเคมีของดิน ส่งผลให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ลดลง หากไม่ได้รับการปรับปรุงฟื้นฟูจะเกิดความเสื่อมโทรมของดินได้ในไม่ช้า โดยเฉพาะ การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ดินตื้น หากไม่มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและเสี่ยงต่อการไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนทำการเกษตรเป็นอย่างสูง

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

รูปที่ 7-1 แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงานโครงการ	งบประมาณ
เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 2)		762,750.00
	1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500.00
	2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	170,000.00
	3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	28,750.00
	4 การรณรงค์เฝ้าติดตามดิน	360,000.00
	5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	100,000.00
	6 ตรวจวิเคราะห์ดิน	37,500.00
	7 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000.00
เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 2)		294,000.0
	1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500.0
	2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	170,000.00
	3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	20,000.0
	4 ตรวจวิเคราะห์ดิน	37,500.0
	5 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000.0

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงานโครงการ	งบประมาณ
เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท 2)		271,500.0
	1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500.0
	2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	170,000.00
	3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	20,000.0
	4 ตรวจวิเคราะห์ดิน	15,000.0
	5 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000.0
เขตการใช้ที่ดิน	แผนงานโครงการ	งบประมาณ
เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท 2)		518,375.0
	1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500.0
	2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	170,000.00
	3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	14,375.0
	4 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	180,000.0
	5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	50,000.0
	6 ตรวจวิเคราะห์ดิน	37,500.0
	7 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000.0

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงานโครงการ	งบประมาณ
เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2)		239,375.0
	1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500.0
	2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	170,000.00
	3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	7,625.0
	4 การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	17,750.0
	5 ตรวจวิเคราะห์ดิน	7,500.0
	6 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	30,000.0
เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		475,500.0
	1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500.0
	2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	170,000.00
	3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	11,500.0
	4 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	90,000.0
	5 การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	100,000.0
	6 ตรวจวิเคราะห์ดิน	37,500.0
	7 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000.0

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงานโครงการ	งบประมาณ
เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)		294,000.0
	1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500.0
	2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	170,000.00
	3 การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	20,000.0
	4 ตรวจวิเคราะห์ดิน	37,500.0
	5 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000.0
เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)		271,500.0
	1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500.0
	2 ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	170,000.00
	3 การจัดหาปูนโดโลไมท์และส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	20,000.0
	4 ตรวจวิเคราะห์ดิน	15,000.0
	5 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000.0

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เกษตรกรรม	
1.1 เขตทำนา มีเนื้อที่ 1,572 ไร่	1. ขอการสนับสนุน การอบรมให้ความรู้การผลิตข้าว การป้องกันกำจัดโรค และแมลง (กรมการข้าว) 2. ขอการสนับสนุน การประกันราคาข้าว (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
1.2 เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 229 ไร่	1. ขอการสนับสนุน การอบรมให้ความรู้เรื่องนวัตกรรมเกษตรแบบสมัยใหม่ (กรมวิชาการเกษตร) 2. สนับสนุนการอบรมให้ความรู้การป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืช กล้วย (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 448 ไร่	1. สนับสนุนพันธุ์ไม้ยืนต้น ความรู้ กิจกรรมและโครงการต่างๆ ของกรมป่าไม้ (กรมป่าไม้)
1.4 เขตปลูกพืชไร่ มีเนื้อที่ 1,222 ไร่	1. ขอการสนับสนุนเรื่อง การอบรมให้ความรู้ การป้องกันกำจัดโรค แมลงศัตรู มันสำปะหลัง (กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร)
1.5 เขตพืชทางเลือก มีเนื้อที่ 32 ไร่	1. ขอการสนับสนุน การอบรมให้ความรู้เรื่องนวัตกรรมเกษตรแบบสมัยใหม่ (กรมวิชาการเกษตร)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายและการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ลำดับที่	โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572	
1	การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ลิตร	800	800	800	800	800	4000	10,400	10,400	10,400	10,400	10,400	52,000
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)		100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500
	เขตปลูกไม้ยืนต้น(ศักยภาพสูง ประเภท2)		100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500
	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท2)		100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)		100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)		100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500
2	ส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยหมัก	ตัน	80	80	80	80	80	400	272,000	272,000	272,000	272,000	272,000	1,360,000
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000
	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)		10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)		10	10	10	10	10	50	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

ลำดับที่	โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572	
3	จัดหาพืชปุยสด	กิโลกรัม	2,400	2,400	2,400	2,400	2,400	12,000	6,600	6,600	6,600	6,600	6,600	33,000
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	2,750	2,750	2,750	2,750	2,750	13,750
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		500	500	500	500	500	2,500	1,375	1,375	1,375	1,375	1,375	6,875
	เขตปลูกพืชทางเลือก(ศักยภาพสูง ประเภท2)		500	500	500	500	500	2,500	1,375	1,375	1,375	1,375	1,375	6,875
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		400	400	400	400	400	2,000	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	5,500

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

ลำดับที่	โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572	
4	ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	390	390	390	390	390	1,950	5,850	5,850	5,850	5,850	5,850	29,250
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500
	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	50	150	150	150	150	150	750
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		80	80	80	80	80	400	1,200	1,200	1,200	1,200	1,200	6,000
5	การรณรงค์เฝ้าสังเกตช้าง	ไร่	350	350	350	350	350	1,750	126,000	126,000	126,000	126,000	126,000	630,000
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		200	200	200	200	200	1,000	72,000	72,000	72,000	72,000	72,000	360,000
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		50	50	50	50	50	250	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	90,000
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		100	100	100	100	100	500	36,000	36,000	36,000	36,000	36,000	180,000
6	การจัดการปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	35	35	35	35	35	175	59,500	59,500	59,500	59,500	59,500	297,500
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	50	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)		2	2	2	2	2	10	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)		2	2	2	2	2	10	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		5	5	5	5	5	25	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	42,500
	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท2)		2	2	2	2	2	10	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		10	10	10	10	10	50	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)		2	2	2	2	2	10	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)		2	2	2	2	2	10	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572	
7	ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	670	670	670	670	670	3,350	10,050	10,050	10,050	10,050	10,050	50,250
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)		40	40	40	40	40	200	600	600	600	600	600	3,000
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)		40	40	40	40	40	200	600	600	600	600	600	3,000
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500
	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	50	150	150	150	150	150	750
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)		40	40	40	40	40	200	600	600	600	600	600	3,000
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)		40	40	40	40	40	200	600	600	600	600	600	3,000
8	ตรวจวิเคราะห์ดิน	ตัวอย่าง	300	300	300	300	300	1,500	45,000	45,000	45,000	45,000	45,000	225,000
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		50	50	50	50	50	250	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)		50	50	50	50	50	250	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)		20	20	20	20	20	100	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		50	50	50	50	50	250	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500
	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10	10	10	10	10	10	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		50	50	50	50	50	250	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)		50	50	50	50	50	250	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)		20	20	20	20	20	100	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองปาน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572	
9	การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	75,000	75,000	75,000	75,000	75,000	375,000	90,000	90,000	90,000	90,000	90,000	450,000
	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000
	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)		10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000
	เขตปลูกพืชทางเลือก(ศักยภาพสูง ประเภท2)		5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	30,000
	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)		10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000
	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)		10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000
	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)		10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล).กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567).แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำนธ์ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564(ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566).แหล่งที่มา <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2566.